
Obsah

Předmluva	11
1 Dědičnost	21
1.1 Historický exkurz	21
1.2 Výsledky studií dvojčat	23
1.3 Výsledky adopčních studií	25
Literatura	25
2 Konstituce	27
2.1 Syndrom hyperaktivity	27
2.2 Jiné medicínsky zjištěné abnormity	29
2.3 Vrozené osobnostní dispozice	31
2.4 Příslušnost k pohlaví	33
Literatura	35
3 Rodina	37
3.1 Novodobá historie dětství a dospívání	37
3.2 Rodina jako společenská instituce	39
3.3 Společenské postavení rodiny	41
3.4 Rodinné vazby	42
3.5 Uplatňování disciplíny v rodině	44
3.6 Kvalita rodičovského dohledu	44
3.7 Rodinná interakce	46
Literatura	49
4 Osobnost	51
4.1 Předsudky o typické osobnosti	51
4.2 Vědecky fundované nálezy	52
4.2.1 Srovnávací studie založené na psychologických testech	54
4.2.2 Srovnávací studie založené na popisu chování	55
4.2.3 Studie variability osobností s rizikovým chováním	60
Literatura	62

5 Škola	63
5.1 Mění se role školy v postindustriální společnosti	63
5.2 Vzdělávací politika státu	67
5.3 České školy prvního a druhého stupně	70
5.4 Vztah školy a rodiny	73
5.5 Školní prostředí jako rizikový činitel	75
Literatura	79
6 Skupiny, subkultury a hnutí mládeže	81
6.1 Dospívání a vztahová síť	81
6.2 Vrstevnické party	83
6.3 Kriminogenní skupiny a subkultury mládeže	84
6.3.1 Stabilní a nestabilní kriminální skupiny	86
6.3.2 Drogová subkultura	86
6.3.3 Subkultura rasistická	87
6.3.4 Subkultura pseudonáboženská	89
Literatura	89
7 Společenský kontext delikvence mládeže	91
7.1 Hodnotové důrazy civilizace	91
7.1.1 Industriální a postindustriální Evropa	91
7.1.2 Naše specifika	95
7.2 Hodnota práce	97
7.3 Subkultura extrémní chudoby	99
7.4 Vliv médií	100
7.4.1 Vliv médií na zločinnost	100
7.4.2 Vliv médií na postoj občanů ke zločinnosti	105
Literatura	111
8 Delikvence mládeže v politickém diskurzu	113
8.1 Historický exkurz	113
8.2 Úloha státu	118
8.3 Tvrdá pozice	120
8.4 Tolerantní pozice	124
8.5 Současná situace u nás	126
Literatura	131
9 Delikvence a etnický původ	133
9.1 Rasa a etnická skupina	133
9.2 Romové jako etnicky odlišná skupina	135
9.3 Struktura romské kriminality u nás	139
9.4 Profil mladistvého Roma s delikventním chováním	141
Literatura	142

10	Struktura kriminality nezletilých u nás a struktura používaných sankcí	143
10.1	Výpovědní hodnota kriminálních statistik	143
10.2	Aktuální vývoj kriminality mládeže v ČR	145
10.3	Reakce společnosti na kriminální aktivity dětí a mládeže	148
10.4	Komentář k trendům	150
	Literatura	152
11	Způsoby intervence, které u nás mají tradici	153
11.1	Intervence obcí	154
11.2	Typy ústavní výchovy a rozhodování o ní	155
11.3	Diagnostický ústav	158
11.4	Výchovný ústav	159
11.5	Vězení	162
	Literatura	169
12	Způsoby intervence, jež u nás vznikají	171
12.1	Vězení v nové perspektivě	171
12.2	Změny v ústavní a poústavní péči	176
12.3	Alternativy k trestu odnětí svobody	180
12.4	Probační a mediační služba	196
12.5	Terénní sociální práce	198
12.6	Střediska výchovné péče pro děti a mládež	201
12.7	Resocializační program bývalého okresního úřadu	203
12.8	Programy v přírodě	204
12.9	Dobrovolnická pomoc	207
	Literatura	211
13	Inspirativní zahraniční modely intervence	213
13.1	Projekty podporující vstup na trh práce	214
13.2	Policejní ochraňování komunity	219
13.3	Programy s aktivní účastí policie	220
13.4	Denní centrum jako alternativa trestu	224
13.5	Expedice	225
13.6	Dobrovolnické sbory	227
13.7	Multisystemická terapie	228
	Literatura	229
14	Možnosti psychoterapie	231
14.1	Volba psychoterapeutického postupu	231
14.2	Dynamická individuální psychoterapie	234
14.3	Behaviorální psychoterapie	236
14.4	Realitní terapie	238
14.5	Systemický přístup	242
14.6	Skupinová psychoterapie	243

14.7 Terapeutická komunita	246
Literatura	248
15 Nároky práce s rizikovou mládeží	249
15.1 Motivace pracovníka	249
15.2 Pracovníkův postoj ke klientovi	252
15.3 Práce s klientem jako proces	257
Literatura	258
16 Predikce kriminálního chování	259
16.1 Předpoklady úspěšné predikce	259
16.2 Přehled výsledků prediktivních studií	262
Literatura	264
17 Prevence kriminálního chování	265
17.1 Úrovně a strategie preventivních opatření	266
17.2 Předškolní programy pro děti	269
17.3 Programy určené rodičům	270
17.4 Programy vázané na školu	272
17.5 Vrstevnické programy	279
17.6 Programy podporující pracovní uplatnění	280
17.7 Komunitní programy	282
17.8 Státní programy prevence	285
17.8.1 Západní Evropa	285
17.8.2 Česká republika	288
Literatura	289
18 Hodnocení efektivity intervenčních a preventivních programů	291
Literatura	296
19 Přehled významnějších právních norem a vládních dokumentů	297
19.1 Výběr z historických norem	297
19.2 Normy nyní platné v České republice	299
19.3 Vládní dokumenty	302
19.4 Některé mezinárodní normy	303
20 Přehled popsanych intervenčních a preventivních opatření, programů a projektů	305
Otázky	311
Slovníček	315
Rejstřík jmenný	321
Rejstřík věcný	325